

THỰC HIỆN MỤC TIÊU NET ZERO

Vai trò của chính phủ, doanh nghiệp và cộng đồng

1. Net zero là gì?

Net zero hay còn gọi là không phát thải ròng, hay phát thải ròng bằng 0 là việc cân bằng giữa lượng khí nhà kính (GHG) do các hoạt động (trực tiếp và gián tiếp) của con người thải vào bầu khí quyển và lượng khí nhà kính mà các hoạt động của con người có thể hấp thụ hoặc loại bỏ khỏi bầu khí quyển. Cụ thể, tổng lượng khí nhà kính mà một quốc gia, tổ chức, công ty hoặc cá nhân phát thải vào không khí trong một khoảng thời gian nhất định (ví dụ là mỗi năm) sẽ được cân bằng hoàn toàn với tổng lượng khí nhà kính mà họ loại bỏ khỏi khí quyển. Net zero có thể đạt được thông qua các phương pháp như tăng cường sử dụng năng lượng tái tạo, cải thiện hiệu quả năng lượng, và sử dụng các công nghệ thu và lưu trữ carbon (carbon capture and storage - CCS), hoặc thông qua các giải pháp dựa vào thiên nhiên (nature-based solutions) như trồng và bảo vệ rừng, bảo vệ hệ sinh thái tự nhiên.

Biến đổi khí hậu đã và đang gây ra những tác động tiêu cực sâu rộng đối với môi trường, xã hội và nền kinh tế. Biến đổi khí hậu là nguyên nhân dẫn đến các hiện tượng thời tiết cực đoan như hạn hán, lũ lụt, nắng nóng bất thường, gây tổn hại tới con người, động, thực vật. Biến đổi khí hậu làm trái đất nóng lên, làm mực nước biển dâng cao, gây ngập lụt, mất đất sản xuất, mùa màng thất thoát, năng suất cây trồng giảm, ảnh hưởng trực tiếp tới đời sống của hàng trăm triệu hộ gia đình. Biến đổi khí hậu trực tiếp làm tổn hại tới đa dạng sinh học và các hệ sinh thái, làm gia tăng sự lây lan của bệnh tật, ảnh hưởng tới sức khỏe con người. Tại một số nơi, biến đổi khí hậu đã và đang làm giảm sản lượng nông sản do thời tiết cực đoan và dịch bệnh, dẫn đến sự thiếu hụt thực phẩm và giá cả tăng cao, làm cạn kiệt nguồn nước sinh hoạt. Tình trạng này kéo dài có thể tạo ra làn sóng di cư lớn khi người dân mất đất đai và sinh kế và có thể dẫn đến xung đột giữa các cộng đồng và quốc gia, làm tăng áp lực lên các khu vực đã có mật độ dân số cao, gây ra xung đột về tài nguyên như nước, đất đai, và năng lượng. Mục tiêu net zero đặc biệt quan trọng trong cuộc chiến chống lại biến đổi khí hậu. Hiện nhiều quốc gia, thành phố và doanh nghiệp đã cam kết đạt được mục tiêu net zero vào năm 2050 hoặc sớm hơn.

Người dân địa phương chịu tác động tiêu cực của biến đổi khí hậu
Nguồn: Freepik

Tại Hội nghị Biến đổi khí hậu của Liên hợp quốc (COP 21) tại Paris năm 2015, Chính phủ Việt Nam cam kết đạt mục tiêu net zero vào năm 2050. Trước khi đạt được mục tiêu này năm 2050, Việt Nam cũng đã cam kết giảm từ 9% (nếu không có sự hỗ trợ quốc tế) đến 27% (nếu có hỗ trợ quốc tế) tổng lượng phát thải so với kịch bản phát thải thông thường tới 2030. Cam kết với mục tiêu net zero thể hiện nỗ lực của Việt Nam trong việc tham gia với cộng đồng quốc tế nhằm chống biến đổi khí hậu. Việt Nam hiện đang nỗ lực đưa ra các cơ chế, chính sách giảm dần lượng phát thải, đồng thời tăng cường các biện pháp hấp thụ và lưu giữ carbon. Việt Nam xác định các giải pháp tiềm năng trong việc giảm phát thải bao gồm các hoạt động nhằm trong chiến lược (i) Tăng trưởng kinh tế xanh trong đó ưu tiên các hoạt động nhằm chuyển dịch sang nền kinh tế phát thải thấp, giảm thiểu tác động tiêu cực tới môi trường, (ii) Phát triển năng lượng tái tạo, (iii) Đổi mới công nghệ theo hướng “sạch” trong các hoạt động sản xuất và tiêu dùng và (iv) phát triển giao thông bền vững.

2. Vai trò của Chính phủ trong thực hiện mục tiêu net zero

Chính phủ đóng vai trò quan trọng trong việc đạt được mục tiêu net zero. Chính phủ hiện thực hóa các vai trò này thông qua các cơ chế chính sách sau:

Xây dựng và thực thi các chính sách khí hậu

Chính phủ có trách nhiệm xây dựng các chiến lược và chính sách quốc gia nhằm giảm phát thải. Các chiến lược và chính sách này có thể chia theo các giai đoạn ngắn, trung và dài hạn. Chính phủ cũng cần bố trí đủ nguồn lực để đảm bảo rằng các chiến lược và chính sách này được thực thi hiệu quả.

Phát triển và thúc đẩy năng lượng tái tạo

Chính phủ cần khuyến khích phát triển năng lượng tái tạo như năng lượng mặt trời, gió, thủy điện, và năng lượng sinh khối. Các cơ chế khuyến khích có thể thực hiện thông qua các chương trình hỗ trợ tài chính, ưu đãi thuế, hoặc đầu tư trực tiếp vào nghiên cứu và phát triển công nghệ mới.

Đưa ra quy định về khí thải và tiêu chuẩn môi trường

Chính phủ có thể áp dụng các quy định về lượng khí thải tối đa cho các ngành công nghiệp, giao thông, và các hoạt động kinh tế khác. Ví dụ, Chính phủ có thể ban hành tiêu chuẩn và ngưỡng khí thải quy định đối với ô tô, nhà máy điện, và các ngành sản xuất. Chính phủ cần cân nhắc các biện pháp xử phạt đối với những đơn vị không tuân thủ với các tiêu chuẩn và ngưỡng phát thải được phép.

Thủ tướng Phạm Minh Chính phát biểu tại Hội nghị Thượng đỉnh khí hậu trong khuôn khổ Hội nghị lần thứ 26 các Bên tham gia Công ước khung của Liên hợp quốc về Biến đổi khí hậu (COP26)
Nguồn: Dương Giang/TTXVN

Khuyến khích và hỗ trợ chuyển đổi sang nền kinh tế xanh

Chuyển đổi sang nền kinh tế xanh đòi hỏi Chính phủ thực hiện các biện pháp hỗ trợ như cung cấp các khoản tài trợ, ưu đãi thuế, hoặc các gói kích thích kinh tế để khuyến khích các doanh nghiệp và hộ gia đình chuyển sang các giải pháp thân thiện với môi trường, như sử dụng xe điện, cải thiện hiệu quả năng lượng trong các tòa nhà, và chuyển đổi từ các nhiên liệu hóa thạch sang năng lượng tái tạo.

Thực hiện các biện pháp giảm thiểu và thích ứng với biến đổi khí hậu

Chính phủ cần ưu tiên thực hiện các hoạt động đầu tư vào hạ tầng chống chịu biến đổi khí hậu, như đê điều chống ngập, hệ thống cung cấp nước sạch bền vững, và hỗ trợ các cộng đồng bị ảnh hưởng.

Khuyến khích hợp tác quốc tế

Thực hiện mục tiêu net zero cần có nguồn lực lớn. Nguồn lực hỗ trợ từ quốc tế đóng vai trò quan trọng để thực hiện mục tiêu này. Chính phủ cần đưa ra các cơ chế chính sách hiệu quả nhằm huy động các nguồn lực này.

Đảm bảo công bằng xã hội và hỗ trợ những người bị ảnh hưởng

Trong ngắn hạn thực hiện mục tiêu có thể gây ra các tác động tiêu cực cho những nhóm người dễ bị tổn thương, như người lao động trong các ngành công nghiệp than đá, dầu mỏ, hoặc khí đốt. Chính phủ cần đưa ra các biện pháp nhằm giảm thiểu tác động tiêu cực tới các nhóm này. Các biện pháp này có thể là các hỗ trợ thông qua các chính sách chuyển đổi nghề nghiệp, đào tạo lại lực lượng lao động, và đảm bảo rằng không ai bị bỏ lại phía sau trong quá trình chuyển đổi.

Tóm lại, chính phủ có vai trò quan trọng trong việc đưa ra các mục tiêu, dẫn dắt và đưa ra các cơ chế, chính sách nhằm bắt buộc hoặc/và khuyến khích các cơ quan chính phủ, doanh nghiệp và cộng đồng cùng tham gia vào nỗ lực giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu và đạt được mục tiêu net zero.

3. Vai trò của doanh nghiệp trong mục tiêu net zero

Doanh nghiệp đóng một vai trò cực kỳ quan trọng trong việc đạt được mục tiêu net zero. Vai trò này có thể hiện thông qua các mảng hoạt động sau đây:

Thực hiện các hoạt động giảm phát thải

Doanh nghiệp có thể giảm lượng phát thải thông qua việc tối ưu hóa quy trình sản xuất, sử dụng năng lượng tái tạo, và áp dụng các công nghệ sạch. Việc chuyển đổi sang các nguồn năng lượng không phát thải, như năng lượng mặt trời, gió, hoặc thủy điện, là một trong những biện pháp then chốt.

Đổi mới công nghệ và cải tiến quy trình sản xuất

Các doanh nghiệp có thể thay thế công nghệ phát thải cao bằng công nghệ mới giúp giảm phát thải, áp dụng các quy trình sản xuất sạch hơn các hoạt động sản xuất kinh doanh của mình.

Phát triển chuỗi cung ứng bền vững

Doanh nghiệp góp phần thực hiện mục tiêu net zero thông qua các hoạt động giảm phát thải trên toàn bộ chuỗi cung ứng của mình. Thay đổi công nghệ sản xuất theo hướng sạch hơn, sử dụng tiết kiệm năng lượng, lựa chọn các nhà cung ứng cam kết giảm phát thải, tối ưu hóa vận chuyển là các hoạt động giúp doanh nghiệp thực hiện mục tiêu này.

Chuyến tham quan của Hiệp hội Gỗ và Lâm sản Việt Nam tại cụm công nghiệp sản xuất gỗ và sản phẩm gỗ tại làng nghề Liên Hà, Hà Nội
Nguồn: Forest Trends

Báo cáo và minh bạch về phát thải

Doanh nghiệp có thể thúc đẩy sự minh bạch bằng cách công bố các báo cáo về phát thải khí nhà kính của mình. Việc này không chỉ tạo ra trách nhiệm đối với cộng đồng mà còn giúp doanh nghiệp xây dựng lòng tin với khách hàng và các bên liên quan.

Định hướng đầu tư bền vững

Các doanh nghiệp có thể lựa chọn đầu tư vào các dự án và sáng kiến bền vững, từ đó giúp thúc đẩy phát triển các giải pháp giảm thiểu khí thải carbon. Lựa chọn các hoạt động đầu tư thân thiện với môi trường có thể giúp doanh nghiệp tiếp cận với các cơ hội tín dụng xanh.

Thúc đẩy hành vi tiêu dùng bền vững

Doanh nghiệp có thể tác động đến hành vi tiêu dùng của người dân thông qua các sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường. Việc sản xuất và cung cấp sản phẩm bền vững không chỉ giảm thiểu tác động đến môi trường mà còn nâng cao nhận thức của người tiêu dùng về vấn đề biến đổi khí hậu.

Hợp tác với chính phủ và các tổ chức quốc tế

Các doanh nghiệp có thể tham gia vào các sáng kiến giảm phát thải toàn cầu để góp phần thực hiện mục tiêu net zero. Những cam kết này thường giúp doanh nghiệp được hưởng các ưu đãi chính sách, đồng thời nâng cao hình ảnh và uy tín của doanh nghiệp với cộng đồng quốc tế.

Xây dựng chiến lược và văn hóa doanh nghiệp bền vững

Xây dựng chiến lược dài hạn với mục tiêu giảm phát thải và cam kết net zero sẽ giúp doanh nghiệp duy trì sự bền vững lâu dài. Điều này cũng thúc đẩy văn hóa bền vững trong nội bộ, nâng cao nhận thức và khuyến khích nhân viên tham gia vào các sáng kiến bảo vệ môi trường.

Nhân viên tham gia thảo luận về các sáng kiến bảo vệ môi trường.
Nguồn: Freepik

Tóm lại, doanh nghiệp có vai trò chính trong việc thực hiện các hoạt động giảm phát thải thông qua các hoạt động trực tiếp của mình. Ngoài ra, doanh nghiệp có thể góp phần trong việc thay đổi xu hướng tiêu dùng, thay đổi chuỗi cung ứng, và phát triển các công nghệ sạch. Việc hướng tới mục tiêu net zero không chỉ là trách nhiệm môi trường mà còn mang lại nhiều cơ hội kinh doanh trong tương lai.

4. Vai trò của cộng đồng và người dân trong mục tiêu net zero

Cộng đồng và người dân có vai trò quan trọng trong việc thực hiện mục tiêu net zero. Vai trò này có thể thực hiện thông qua các mảng hoạt động sau.

Tiêu thụ bền vững

Người dân có thể thay đổi thói quen tiêu thụ của mình để giảm thiểu tác động đến môi trường. Các hoạt động cụ thể bao gồm sử dụng tiết kiệm năng lượng trong các hoạt động hàng ngày, giảm sử dụng các vật liệu gây tổn hại tới môi trường, tăng cường sử dụng vật liệu tái chế, tái sử dụng vật liệu, tiêu dùng thực phẩm có trách nhiệm, tránh lãng phí.

Nâng cao nhận thức cộng đồng

Giảm phát thải có thể thực hiện trong qua các hoạt động giáo dục truyền thông. Các chiến dịch truyền thông nhằm cung cấp thông tin về tác động tiêu cực của biến đổi khí hậu, tầm quan trọng của net zero có vai trò quan trọng trong việc thay đổi nhận thức từ đó dẫn đến việc thay đổi hành vi. Nâng cao nhận thức cũng giúp thúc đẩy cộng đồng tham gia vào các phong trào bảo vệ môi trường như trồng cây, cải tạo hệ sinh thái, hưởng ứng các chính sách bảo vệ khí hậu.

Hỗ trợ và thúc đẩy chính sách

Người dân và cộng đồng có thể đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy chính sách của chính phủ và hành động của các doanh nghiệp trong việc thực thi các hoạt động bảo vệ môi trường, giảm thiểu phát thải, bao gồm cả các chính sách và hành động sử dụng năng lượng sạch, sử dụng công nghệ thân thiện với môi trường.

Xây dựng cộng đồng xanh

Cộng đồng có thể thúc đẩy thực hiện các hành động tạo không gian xanh, các mô hình đô thị bền vững và các sáng kiến giảm thiểu khí thải tại địa phương. Các hoạt động bao gồm trồng cây xanh, bảo vệ hệ sinh thái, hạn chế sử dụng các phương tiện giao thông cá nhân phát thải cao, lựa chọn các giải pháp giao thông thay thế phát thải thấp.

Sử dụng công nghệ và đổi mới sáng tạo

Người dân và cộng đồng cũng có thể tham gia vào việc sử dụng công nghệ mới để giảm thiểu khí thải. Các biện pháp cụ thể bao gồm sử dụng các thiết bị tiết kiệm năng lượng, khuyến khích sử dụng các sản phẩm có mức phát thải thấp, hỗ trợ các công ty và doanh nghiệp phát triển các sản phẩm thân thiện với môi trường.

Chuyển đổi hành vi và thái độ

Thay đổi thói quen và hành vi hàng ngày là một yếu tố quan trọng để tiến tới mục tiêu net zero. Điều này có thể thực hiện thông qua việc áp dụng lối sống xanh, tối giản. Giảm thiểu việc mua sắm không cần thiết đến việc giảm thiểu việc sử dụng tài nguyên. Thực hiện các biện pháp giảm ô nhiễm không khí và nước, sử dụng các sản phẩm sinh học không gây ô nhiễm.

Tóm lại, việc đạt được mục tiêu net zero đòi hỏi sự tham gia và hợp tác từ tất cả mọi người, từ các cá nhân cho đến các cộng đồng và chính phủ. Thông qua việc thay đổi thói quen tiêu thụ, hành động cộng đồng và hỗ trợ các sáng kiến về môi trường, người dân có thể đóng góp trực tiếp vào nỗ lực giảm thiểu khí thải và bảo vệ hành tinh.

*Người dân thực hiện lối sống xanh bằng cách sử dụng túi cói thay vì túi nilon.
Nguồn: Freepik*